FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-Ħamis, 20 ta' Frar, 2020

Kawza Nru. 2

Rik. Nru. 1015/09JRM

Joseph **SCICLUNA** u martu Maria Scicluna

vs

Gianfranco **RONSISVALLE** u marru Marisa Ronsisvalle; u b'degriet tat-12 ta' Marzu, 2010, l-atti ġew trasfużi f'isem Francesco Ronsisvalle, Luana Ronsisvalle u Loriana Ronsisvalle minħabba l-mewt tal-intimat Gianfranco Ronsisvalle fil-mori tal-kawża; u b'degriet tal-5 ta' Ottubru, 2010, il-Qorti ħelset lil Francesco, Loriana u Luana aħwa Ronsisvalle milli jibqgħu aktar f'din il-kawża; u b'degriet tat-18 ta' Jannar, 2012 l-avukati Joseph Ellis u l-Prokuratur Legali Alison Wadge inħatru bħala Kuraturi Deputati biex jirrapreżentaw lill-assenti Filippo Ronsisvalle bħala werriet preżunt tal-wirt battal tal-intimat Gianfranco Ronsisvalle

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fit-23 ta' Ottubru, 2009, bil-proċedura sommarja speċjali li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-atturi

talbu li din il-Qorti i) taqta' u tiddeċiedi din il-kawża bid-dispensa mis-smigħ tal-kawża a tenur ta' l-artikoli 167 *et seq.* tal-Kodiċi ta' Organiżżazzjoni u Proċedura Ċivili; ii) issib li l-imħarrkin, jew min minnhom, għandhom jagħtuhom is-somma komplessiva ta' mija u tlieta u għoxrin elf euro (€123,000); u iii) tikkundanna lill-imħarrkin, jew lil min minnhom, iħallsuhom l-imsemmija s-somma komplessiva ta' €123,000 lilhom dovuta kif fuq premess. Talbu wkoll l-ispejjeż, magħduda dawk tal-Mandati kawtelatorji mressqa kontestwalment, flimkien mal-imgħaxijiet legali sal-jum tal-ħlas effettiv;

Rat id-degriet tagħha tat-12 ta' Jannar, 2010[1] fejn ħalliet il-kawża għal-legitimazzjoni tal-Atti peress li l-intimat Gianfranco Ronsisvalle ġie nieqes waqt il-proċeduri tal-kawża u qabel ma laħqet saret in-notifika tal-atti;

Rat id-degriet tagħha tat-12 ta' Marzu, 2010[2], li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, laqgħet it-talba magħmula mill-atturi b'rikors tagħhom tat-18 ta' Frar, 2010, biex issir il-leġittimazzjoni tal-atti wara l-mewt tal-imħarrek Gianfranco Ronsisvalle u ordnat li ssir il-bidla meħtiega fl-atti tal-kawża filwaqt li ordnat in-notifika ta' Marisa Ronsisvalle għall-finijiet tal-artikolu 807 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-Kuraturi Deputati maħtura biex jidhru għall-wirt battal ta' Gianfranco Ronsisvalle tat-28 ta' Ġunju, 2012, u li biha laqgħu għall-azzjoni attriċi billi qalu li ma kinux midħla tal-fatti li wasslu għall-kawża, imma eċċepew li l-mod li jidher li sar is-self mill-attur jixhed li dan sata' sar bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Att dwar l-Istituzzjonijiet Finanzjarji (Kapitolu 376 tal-Liġijiet ta' Malta) sakemm l-attur ma kellux liċenza maħruġa skond dak l-Att biex seta' jislef, u għalhekk tali self lill-imħarrek ma jiswiex għaliex imsejjes fuq il-kawża illeċita. Żiedu jilqgħu billi qalu li l-atturi jridu juru li l-ammont mitlub fir-Rikors promotur ma jgħoddx fih imgħaxijiet li jaqbżu l-ogħla rata li trid il-liġi;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-imħarrka fit-2 ta' Lulju, 2012, li biha laqgħet għall-azzjoni attriċi billi qalet li żewġha miet fit-3 ta' Diċembru tal-2009 u kulma taf dwar self joħroġ minn kuntratt pubbliku li sar f'Novembru tal-2008, li bih hi u żewġha kienu assenjaw lill-attur b'titolu ta' *datio in solutum* remissa li kienet tinsab fi Triq Ninu Cremona, f'Raħal Ġdid. Hija żiedet tgħid li, b'seħħ minn Marzu tal-2009, hija w żewġha adottaw is-sistema tas-separazzjoni tal-beni, u kemm hi u kif ukoll uliedhom, irrinunzjaw għall-wirt ta' żewġha. Mill-bqija, ma taf bl-ebda kitba li tagħraf xi dejn favur l-atturi, u ressqet ukoll kitba maħlufa magħmula minn żewġha fiż-żmien qabel mewtu;

---

[1] Paġ 10 tal-proċess
[2] Paġ 34 l tal-proċess

Semgħet ix-xhieda mressqa mill-partijiet, magħduda dik bil-meżż tal-affidavit u rat il-provi dokumentali;

Rat id-dikjarazzjoni magħmula waqt is-smigħ tal-5 ta' Frar, 2014[3], li tgħid li l-attur ma kellux liċenza mill-Awtorità ta' Malta għas-Servizzi Finanzjarji biex jagħmilha ta' istituzzjoni finanzjarja;

Rat id-degriet tagħha tat-3 ta' Marzu, 2015[4] li bih iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi u tat lill-partijiet żmien biex iressqu s-sottomissjonijiet tagħhom bil-miktub;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet tal-atturi imressqa fis-27 ta' April, 2015[5];

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet tal-intimata imressqa fil-31 ta' Awwissu, 2015[6];

Rat li l-Kuraturi Deputati ma ressqu l-ebda sottomissjoni miktuba;

Semgħet it-trattazzjoni ulterjuri tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża u dawk tar-Rikors għat-tħassir tal-mandat kawtelatorju numru 1267/09JRM;

Rat id-degrieti li bihom ħalliet il-kawża ghas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija talba għar-radd lura ta' flus mislufa minn fuq l-idejn. L-atturi jgħidu li silfu lill-imħarrek f'okkażjonijiet differenti somom ta' flus biex ikun jista' jħallas għall-kura li kien qiegħed jieħu għall-marda qerrieda li ħakmitu, imma dan naqas li jroddhom lura minkejja li kien stqarr bil-miktub li kellu jagħti lill-attur;

Illi għal din l-azzjoni, l-Kuraturi Deputati maħturin biex jidhru għall-wirt battal tal-imħarrek Gianfranco Ronsisvalle laqgħu billi qalu li ma kinux midħla tal-fatti li wasslu għall-kawża, imma eċċepew li l-mod li jidher li

[3] Paġ. 639 tal-proċess
[4] Paġ 690 tal-proċess
[5] Paġġ 690A sa 700 tal-proċess
[6] Paġġ 703 sa 723 tal-proċess

sar is-self mill-attur jixhed li dan sata' sar bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Att dwar l-Istituzzjonijiet Finanzjarji (Kapitolu 376 tal-Liġijiet ta' Malta) sakemm l-attur ma kellux liċenza maħruġa skond dak l-Att biex seta' jislef, u għalhekk tali self lill-imħarrek ma jiswiex għaliex imsejjes fuq il-kawża illeċita. Żiedu jilqgħu billi qalu li l-atturi jridu juru li l-ammont mitlub fir-Rikors promotur ma jgħoddx fih imgħaxijiet li jaqbżu l-ogħla rata li trid il-liġi;

Illi, min-naħa l-oħra, l-imħarrka Marisa Ronsisvalle laqgħet għall-azzjoni attriċi billi qalet li żewġha miet fit-3 ta' Diċembru tal-2009 u kulma taf dwar self joħroġ minn kuntratt pubbliku li sar f'Novembru tal-2008, li bih hi u żewġha kienu assenjaw lill-attur b'titolu ta' *datio in solutum* remissa li kienet tinsab fi Triq Ninu Cremona, f'Raħal Ġdid. Hija żiedet tgħid li, b'seħħ minn Marzu tal-2009, hija w żewġha adottaw is-sistema tas-separazzjoni tal-beni, u kemm hi u kif ukoll uliedhom, irrinunzjaw għall-wirt ta' żewġha. Mill-bqija, ma taf bl-ebda kitba li tagħraf xi dejn favur l-atturi, u ressqet ukoll kitba maħlufa magħmula minn żewġha fiż-żmien qabel mewtu;

Illi, ftit taż-żmien wara li nfetħet il-kawża, l-imħarrek Gianfranco Ronsisvalle miet u l-kawża komplietha l-armla tiegħu, għalkemm kemm hi u kif ukoll uliedu irrinunzjaw għall-wirt tiegħu b'dikjarazzjoni fil-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Volontarja[7]. Għall-wirt battal tiegħu, inħatru Kuraturi Deputati;

Illi mill-<u>fatti rilevanti li joħorġu mill-atti tal-kawża</u> jirriżulta li l-attur kien l-ewwel tlaqqa' mal-imħarrek fl-2005, meta dan kien talbu jisilfu tlitt elef Lira Maltija (Lm 3,000) b'rabta mal-importazzjoni f'Malta ta' salotti mill-Italja. Dak iż-żmien, l-attur kien imexxi stabiliment tal-ikel "*take-away*" f'Bormla, filwaqt li l-imħarrek kien jaħdem ta' tapezzar u kellu negozju ta' bejgħ ta' salotti li wħud minnhom kien jixtrihom minn ażjendi li jagħmluhom f'Malta[8] w oħrajn li jġib minn barra. Wara li ħallas l-ewwel ammont misluf, l-imħarrek talab lill-attur jisilfu aktar u, fuq medda ta' tliet (3) snin l-attur jgħid li s-somma li kellu jitħallas kienet telgħet għal xi wieħed u tmenin elf u ħames mija u tmienja u għoxrin euro (€ 81,528)[9]. L-attur jgħid li l-imħarrek kellu l-vizzju li jilgħab u kien hemm min qed jiġri warajh u jheddu minħabba li naqas li jħallas dejnu. L-attur jgħid li, minħabba li l-imħarrek kien qallu li se jneħħi ħajtu b'idejh, reġa' ħenn għalih u silfu erbgħin elf euro (€ 40,000) fuq l-idejn (fil-fatt jgħid li tletin elf euro minnhom lill-imħarrek silifhomlu terza persuna, li l-attur jgħid li qallu li jagħmel tajjeb għalihom hu)[10] u spiċċa ħariġhom minn butu meta l-imħarrek ma wasalx[11];

[7] Ara Dokti f'paġġ. 39 sa 46 tal-proċess
[8] Xhieda ta' Leo Vassallo Cesareo f'paġġ. 146 – 8 tal-proċess
[9] Affidavit tal-attur f'paġġ. 128 – 9 tal-proċess
[10] *Ibid.*
[11] Xhieda ta' Rudolph Cricchiola u ta' Mario Grech f'paġġ. 133 u 134 tal-proċess

Illi f'nota li ġġib id-data tat-12 ta' Settembru tal-2007[12], l-imħarrek Gianfranco Ronsisvalle jistqarr li għandu jħallas lill-attur is-somma ta' sitt elef lira Maltin (Lm 6,000)[13]. F'nota oħra tad-19 ta' Lulju, 2008[14] – din id-darba b'firem ta' żewġ xhieda – l-imħarrek jistqarr li għandu jagħti lill-attur tnejn u tmenin elf euro (€ 82,000) u li kellu jħallashom lura sa qabel tmiem Jannar tal-2009;

Illi b'kuntratt pubbliku tad-19 ta' Novembru, 2008[15], fl-atti tan-Nutar Mark Cutajar, l-imħarrkin miżżewġin Ronsisvalle taw, b'titolu ta' *datio in solutum* lill-atturi flimkien u solidalment bejniethom, ir-remissa bin-numru wieħed (1), fi pjazzetta interna li tisbokka fi Triq Ninu Cremona, Raħal Ġdid, u dan bi ħlas akkont tal-kreditu ta' wieħed u tletin elf tliet mija u ħames euro u wieħed u sittin ċenteżmi (€ 31,305.61) mogħtijin lill-imsemmija miżżewġin Ronsisvalle b'self "sabiex il-komparenti Gianfranco Ronsisvalle jkun jista' jħallas parti mill-ispejjeż relatati mat-trattamenti mediċi li huwa rċieva f'dawn l-aħħar xhur". F'dak il-kuntratt, ir-remissa kienet stmata li tiswa €16,305.61 u għalhekk kien għad fadal bilanċ ta' ħmistax-il elf euro (€ 15,000) x'jitħallsu;

Illi f'Diċembru tal-2008[16], l-attur bagħat jinterpella lill-imħarrek b'ittra ta' avukat biex iħallsu l-bilanċ ta' mija u tnax-il elf euro (€ 112,000) għall-flus mgħoddija lilu "*brevi manu*";

Illi fl-20 ta' Marzu, 2009, il-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Volontarja laqgħet talba magħmula mill-miżżewġin Ronsisvalle biex itemmu r-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti u jadottaw is-sistema tas-separazzjoni tal-beni: dan sar b'att pubbliku tal-25 ta' Marzu, 2009[17], fl-atti tan-nutar Joseph Abela;

Illi f'Settembru tal-2009[18], l-attur reġa' interpella lill-imħarrkin miżżewġin Ronsisvalle biex iħallsu s-somma ta' mija u tlieta u għoxrin elf euro (€ 123,000) qabel ma jinbdew proċeduri bil-qorti kontrihom. L-imħarrkin warrbu t-talba magħmula f'dik l-ittra[19];

Illi fit-23 ta' Ottubru, 2009, l-atturi fetħu din il-kawża. Dakinhar ukoll, l-atturi talbu u kisbu l-ħruġ ta' Mandat ta' Sekwestru kawtelatorju kontra l-imħarrek u martu[20] għas-somma ta' mija u tlieta u għoxrin elf euro (€ 123,000)

[12] Dok "A", f'paġ. 5 tal-proċess
[13] Li jġibu € 13,976.24 fi flus tal-lum
[14] Dok "B", f'paġ. 6 tal-proċess
[15] Dok "JS1", f'paġġ. 568 – 575 tal-proċess
[16] Dok "JS2", f'paġ. 576 tal-proċess
[17] Dok "JS3", f'paġġ. 577 – 580 tal-proċess
[18] Dok "JS4", f'paġ. 581 tal-proċess
[19] Dok "JS5", f'paġ. 582 tal-proċess
[20] Rik. Nru. 1739/09

li huwa s-"*sorte*" mitlub f'din il-kawża. L-imħarrek Ronsisvalle miet testat[21] fit-3 ta' Diċembru tal-2009[22], qabel ma laħaq laqa' n-notifika tal-atti tal-kawża;

Illi għal dak li jirrigwarda l-konsiderazzjonijiet ta' xejra legali marbuta mal-każ, irid jingħad li dan il-każ huwa wieħed fejn, tipikament minħabba l-ġrajjiet li fuqhom jinbena, jitlob apprezzament ta' provi u verżjonijiet li jmieru waħda lill-oħra. Tqajmu wkoll eċċezzjonijiet li jippruvaw jolqtu mill-qiegħ l-azzjoni attriċi;

Illi **dwar il-verżjonijiet tal-fatti mressqa mill-partijiet** jibda biex jingħad li ma hemm l-ebda dubju li l-attur għadda lill-imħarrek somom ta' flus minn fuq l-idejn bil-fehma li dawn jintraddu lura. Għalkemm l-imħarrka tgħid li ma kienet taf xejn b'dan, hemm ċirkostanzi u provi qawwija fl-atti li juru mod ieħor. Kemm hu hekk, meta saritilha mistoqsija dwar x'wassal biex hi u żewġha talbu lill-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Volontarja biex itemmu s-sistema tal-komunjoni tal-akkwistu biex jadottaw, minflok, is-sistema tal-firda tal-beni, hija dlonk wieġbet li dan sar minħabba d-djun li bdew jirriżultaw u li żewġha ma kienx qiegħed ilaħħaq magħhom. Kwestjoni oħra tirrigwarda x'kien hemm wara r-raġuni għaliex l-attur għadda lill-imħarrek dawk il-flejjes;

Illi huwa stabbilit ukoll li f'każ fejn qorti jkollha quddiemha verżjonijiet li ma jaqblux ma' xulxin, jibqa' dejjem prinċipju tad-dritt li l-parti attriċi f'kawża għandha l-obbligu li tipprova kif imiss il-premessi għat-talbiet tagħha b'mod li, jekk tonqos li tagħmel dan, iwassal għall-ħelsien tal-parti mħarrka.[23] Imma l-fatt li l-parti mħarrka tkun ressqet verżjoni li ma taqbilx ma' dik imressqa mill-parti attriċi ma jfissirx li l-parti attriċi tkun naqset minn dan l-obbligu, għaliex jekk kemm-il darba l-provi ċirkostanzjali, materjali jew fattwali jagħtu piż lil dik il-verżjoni tal-parti attriċi, il-Qorti tista' tagħżel li toqgħod fuqha u twarrab il-verżjoni tal-parti mħarrka. Min-naħa l-oħra, il-fatt li l-parti mħarrka ma tressaqx provi tajba jew ma tressaq provi xejn kontra l-pretensjonijiet tal-parti attriċi, ma jeħlisx lil din milli tipprova kif imiss l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tagħha[24];

Illi huwa għalhekk li l-liġi torbot lill-parti f'kawża li tipprova dak li tallega[25] u li tagħmel dan billi tressaq l-aħjar prova[26]. Jiġri li mhux rari li ż-żewġ partijiet iressqu verżjonijiet għal kollox konfliġġenti ma' xulxin b'mod li l-waħda xxejjen 'il-oħra, iżda li t-tnejn jistgħu jitwemmnu, allura qagħda bħal din tgħin lill-parti mħarrka, fuq il-bażi tar-regola li *onus incumbit ei qui dixit*[27] u tar-

[21] Dokti "Ċ" sa "E", f'paġġ. 15 sa 21 tal-proċess
[22] Ara Dok "AA", f'paġ. 13 tal-proċess
[23] App. Inf. JSP **12.1.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Hans J. Link et vs Raymond Merċieca***
[24] App. Inf. PS **7.5.2010** fil-kawża fl-ismijiet ***Emanuel Ellul et vs Anthony Busuttil***
[25] Art. 562 tal-Kap 12
[26] Art. 559 tal-Kap 12
[27] P.A. NC **28.4.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Frank Giordmaina Medici et vs William Rizzo et***

regola proċedurali l-oħra li timxi magħha li *actore non probante reus absolvitur*.[28] Iżda, hawn ukoll, mhux kull konflitt fil-provi jew verżjonijiet imressqa quddiem qorti għandhom iwasslu għaċ-ċaħda tat-talbiet attriċi, għaliex il-kriterju li jsegwi l-ġudikant irid ikun dak li jqis jekk, fid-dawl tal-provi mressqa, verżjoni waħda jistax joqgħod fuqha aktar mill-oħra[29];

Illi huwa magħruf ukoll li, fil-kamp ċivili, il-piż probatorju m'huwiex dak ta' provi lil hinn mid-dubju raġonevoli[30]. Dan għaliex, fil-qasam tal-azzjoni ċivili, l-kriterju li jwassal għall-konvinċiment tal-ġudikant għandu jkun li l-verżjoni tinstab li tkun waħda li l-Qorti tista' toqgħod fuqha u li tkun tirriżulta bis-saħħa ta' xi waħda mill-għodda proċedurali li l-liġi tippermetti fil-proċess probatorju. Fit-twettiq ta' eżerċizzju bħal dak, il-Qorti hija marbuta biss li tagħti motivazzjoni kongruwa li tixhed ir-raġunijiet u l-kriterju tal-ħsieb li hija tkun ħaddmet biex tasal għall-fehmiet tagħha ta' ġudizzju fuq il-kwestjoni mressqa quddiemha[31]. Fuq kollox, dak li jgħodd f'kawża mhuwiex l-għadd tax-xhieda mressqa għaliex "*il-fatt li xhieda jkunu ġew prodotti minn parti partikolari f'kawża ... ċertament ma jfissirx li l-Qorti hija marbuta li temmen b'għajnejha magħluqa, jew li temmen aktar, dak kollu li dawn ix-xhieda jgħidu 'favur' il-parti. Fuq kollox, ix-xhud ma jiġix prodott biex jixhed 'favur' parti jew 'kontra' oħra, imma jiġi prodott biex jgħid il-verità, il-verità kollha, u xejn anqas minn dik il-verità kollha*"[32];

Illi l-Qorti tqis li, iżda, bħalma jiġri f'każijiet bħal dawn, il-verżjonijiet tal-partijiet u ta' dawk li setgħu kienu nvoluti magħhom ikunu tabilfors miżgħuda b'doża qawwija ta' apprezzament suġġettiv ta' dak li jkun ġara. Huwa għalhekk id-dmir tal-Qorti li tgħarbel minn fost dawn il-verżjonijiet kollha u minn provi indipendenti li jistgħu jirriżultaw il-fatti essenzjali li jistgħu jgħinuha tasal biex issib x'kien li tassew ġara u kif imxew l-affarijiet[33];

Illi skond l-attur, kien wieħed Richard Bugeja li laqqgħu mal-imħarrek madwar is-sena 2005 billi kien jafhom lit-tnejn. L-imħarrek talbu jisilfu l-flus biex jimporta s-salotti; xogħol li l-istess imħarrek diġà kien qiegħed jagħmel. L-ewwel darba jgħid li silfu LM3,000 quddiem Bugeja. Jgħid li l-imħarrek wegħdu li jħallsu lura fi żmien xahar. Fil-fatt ħallsu lura LM1,000 minnhom u wara xi ftit ġieblu wkoll LM2,000 iżda talbu jħallih iżommhom għal ġimgħa oħra. L-attur aċċetta wara li ħa parir mingħand Bugeja. L-imħarrek reġa' mar bil-flus f'idejh, iżda talbu li jsellfu LM4,000 biex jimporta xi settijiet tas-salotti oħra[34]. L-attur jissokta jgħid "*Sussegwentement, jiena*

---

[28] P.A. LFS **18.5.2009** fil-kawża fl-ismijiet ***Log. Kurunell Gustav Caruana pro et noe vs Air Supplies & Caternig Co Ltd***
[29] Maġ. (Għ) AE **18.4.2007** fil-kawża fl-ismijiet ***John Baptist Spiteri vs Michael Calleja***(mhix appellata)
[30] App. Inf. PS **7.5.2010** fil-kawża fl-ismijiet ***Emanuel Ellul et vs Anthony Busuttil***
[31] App. Inf. **9.1.2008** fil-kawża fl-ismijiet ***Anthony Mifsud et vs Victor Calleja et***
[32] App. Ċiv. **19.6.2006** fil-kawża fl-ismijiet ***Emanuel Ċiantar vs David Curmi et***
[33] P.A. PS **28.4.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Anthony Galea vs Ġużeppi Galea*** (mhix appellata)
[34] Affidavit tal-attur f'paġ 128 tal-proċess

komplejt nagħmel self brevi manu ***f'diversi okkażjonijiet u wkoll fuq medda ta' snin mis-sena 2005 sas-sena 2008*** *u għal ammonti differenti lill-istess Sur Ronsinvalle. Dawn l-ammonti b'kollox telgħu għal LM35,000, ċjoe` €81,528. Meta kont sliftu din is-somma ta' flus konna għamilna karta bejnietna li diġà ġiet ippreżentata*".[35] Kemm hu hekk, mar-Rikors Maħluf, l-attur ressaq kopja ta' dikjarazzjoni magħmula mill-imħarrek u li ġġib id-data tat-12 ta' Settembru, 2007, u li fiha jgħid li jaf li għandu jagħti lill-attur LM6,000 (€14,000 *sic*)[36] u dikjarazzjoni oħra datata d-19 ta' Lulju, 2008 li fiha jagħraf li għandu jrodd lura tnejn u tmenin elf euro (€ 82,000) bla mgħax sal-aħħar ta' Jannar, 2009, u wara dik id-data bil-"*government interest*"[37];

Illi l-attur jisħaq li l-imħarrek ma radd xejn lura minn dawk l-ammonti u "eventwalment" talbu iktar flus għax kien midjun ma' terzi persuni, ħassu mhedded, u kien qed jaħseb li jikkommetti suwiċidju. L-attur sadanittant kien sar jaf li l-imħarrek kellu l-vizzju tal-logħob u kien jilgħab il-flus il-Casino u kien b'hekk li tilef ħafna flus. Minkejja dan, xorta reġa' silfu €41,000 fit-2008. Billi l-attur stess ma kellux din is-somma, issellifha mingħand terzi; ħdax-il elf euro (€11,000) mingħand ħu martu, Mario Grech, u tletin elf euro (€30,000) mingħand wieħed Rudolph Cricchiola, li kien xtara l-ħanut *Mexico Take-Away* f'Bormla mingħand l-attur, bil-patt li jħallashom lura fi żmien għaxart (10) ijiem.[38] Billi l-imħarrek baqa' ma wasalx, l-attur jgħid li ħallashom minn butu xi xahar u nofs wara;

Illi waqt il-kontro-eżami, l-attur wieġeb li ma kienx f'qagħda li jiftakar kemm-il darba silef flus lill-imħarrek[39]. Madankollu, jgħid li kien iżomm rendikont li jaġġornah skond meta jitħallas lura l-akkonti u meta jerġa' jislef. Iżda meta nqalbet il-valuta f'Malta għall-Euro, l-imħarrek aċċetta li jiffirma l-kitba fuq imsemmija (f'Lulju tal-2008) li saret ukoll quddiem żewġ xhieda u li kienet turi l-ammont globali li kien maqbul li kellu jagħtih sa dakinhar u għalhekk l-attur jgħid li qered ir-rendikonti li kien iżomm qabel, ħlief għal dik ta' LM6000 li nkitbet f'Settembru tal-2007. Imbagħad l-attur xehed li ż-żewġ somom imsemmijin fiż-żewġ skritturi kienu indipendenti minn xulxin[40];

Illi meta sar il-kuntratt tad-*datio in solutum* tal-garaxx, fid-19 ta' Novembru 2008, din kienet tirreferi għal somma oħra ta' €31,305 li fil-kuntratt imsemmi tingħad li kienet marbuta man-nefqiet li l-imħarrek kellu jagħmel biex jikkura l-marda li ħakmitu.[41] Mistoqsi jekk kienx jislef lill-imħarrek b'mod

---

[35] *Ibid.* para 9 f'paġ 129 tal-proċess
[36] Dok "A" f'paġ. 5 tal-proċess
[37] Dok "B" f'paġ. 6 tal-proċess
[38] Affidavit tal-attur, para 16 f'paġ. 129 tal-proċess
[39] Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami f'paġ. 611 tal-proċess
[40] *Ibid.* f'paġ. 613 tal-proċess
[41] Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami, f'paġ 614 tal-proċess

abitwali, wieġeb li kien għamel ħabta jisilfu bosta drabi għalkemm ma jiftakarx kemm-il darba.[42] Imma mbagħad jgħid li lill-imħarrek qatt ma silfu flus għall-kura mill-marda li kienet ħakmitu, imma dejjem marbuta man-negozju tas-salotti.[43] Richard Bugeja xehed li l-imħarrek "*kien grat ħafna lejn Joe talli kien jisilfu l-flus kull meta jiġi bżonn*"[44]. L-attur jisħaq li l-flus lill-imħarrek dejjem silifhomlu mingħajr imgħax.[45] Kemm-il darba matul ix-xhieda tiegħu, qal li dak li wasslu biex jislef lill-imħarrek kien is-simpatija lejh u għaliex kien jitħassru meta jarah mikdud u mifni bil-problema tad-djun u t-tehdid ta' min kien isus warajh biex iħallas dejnu;

Illi kemm Mario Grech kif ukoll Rudolph Cricchiola jgħidu li silfu l-flus lill-attur li qalilhom li kien qed jagħmel dan f'isem l-imħarrek, iżda mhux fil-preżenza tiegħu. Fil-każ tax-xhud Cricchiola, dan qal: "*Żmien ilu ma niftakarx eżatti*" l-attur talbu jislef lill-imħarrek. "*Qalli li hu fil-passat kien jisilfu xi flus u dejjem mexa ta' raġel miegħu*"[46]. Min-naħa l-oħra x-xhud Mario Grech xehed li: "*Joe niftakru jgħidli li ma kinitx l-ewwel darba li silef xi flus lil Ronsisvalle u li dan dejjem tahomlu lura*"[47]. Toħroġ kontradizzjoni fl-affidavit ta' Mario Grech billi l-ewwel jgħid li l-attur laqqgħu mal-imħarrek wara li dan kien talab lill-attur jisilfu l-flus u fil-fatt Grech silef €11,000 biex dan jislifhom lil Gianfranco u mbagħad qal li ltaqa' miegħu l-ewwel darba meta fuq talba tal-attur silfu €2,400, liema somma l-konvenut ħallas lura[48];

Illi, min-naħa l-oħra, l-imħarrek ma xehedx fil-kawża b'mod dirett, għaliex laħaq miet sa qabel ma laħqet saritlu n-notifika tal-atti tal-kawża. Il-verżjoni tiegħu tressqet fl-atti fis-sura ta' dikjarazzjoni maħlufa li kien għamel ftit ġimgħat qabel mewtu[49] fil-15 ta' Settembru, 2009, quddiem Kummissarju li jagħti l-Ġuramenti.[50] Fiha, qal li kien jissellef il-flus minn fuq l-idejn biex isostni n-negozju u l-familja. Jgħid li ssellef għoxriin elf euro (€20,000) bl-użura minghand l-attur li ried erbgħin elf euro (€40,000) lura. L-imħarrerk jgħid li biex qata' dan id-dejn, spiċċa li lill-attur tah garaxx stmat €16,305.61 għalkemm jiswa iżjed u kien iddikjarat li fadal bilanc ta' €15,000. Stqarr li ffirma l-kuntratt għax kien marid bil-kanċer u fl-aħħar xhur kien waqaf jaħdem. Ma kienx f'pożizzjoni jirreżisti t-theddid u l-pressjonijiet tal-attur. L-imħarrek jgħid li mhux minnu dak li hemm fil-kuntratt li ssellef għall-kura tal-kanċer. Issellef f'okkażjonijiet precedenti mingħand l-attur, bl-użura, u dejjem ħallashom lura. Ġieli kien iħallas €1,000 imgħax iktar jekk idum iktar minn ħmistax-il jum ma jħallas;

[42] *Ibid.* f'paġ. 616 tal-proċess
[43] *Ibid.* f'paġġ 622 – 3 tal-proċess
[44] Affidavit tiegħu, f'paġ. 132 tal-proċess
[45] Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami, f'paġ. 627 tal-proċess
[46] Affidavit tiegħu, f'paġ. 133 tal-proċess
[47] Affidavit tiegħu f'paġ. 134 tal-proċess
[48] *Ibid*
[49] Art. 600 tal-Kap 12
[50] Affidavit tiegħu f'paġġ. 122 – 3 tal-proċess

Illi f'din il-kawża, tressqu tliet (3) raġunijiet li wasslu lill-imħarrek jitlob is-self. L-ewwel waħda hija ċ-ċirkostanza tal-marda kiefra li ħakmitu, iżda dwar dan, il-Qorti titkellem aktar 'l isfel fis-sentenza. It-tieni waħda hija d-diffikultajiet li ltaqa' magħhom l-imħarrek fin-negozju tiegħu. Dwar dan inġabu provi li wieħed jista' joqgħod fuqhom[51] li l-imħarrek kien wasal f'qagħda mwiegħra fin-negozju tiegħu u kien beda jirrikorri għal egħmejjel li kabbar il-konsegwenzi tal-qagħda tiegħu[52]. It-tielet raġuni hija l-vizzju tal-logħob. Dwar dan ukoll tressqu provi ta' min joqgħod fuqhom li jixhdu li l-imħarrek kien ilu fuq medda ta' snin (saħansitra sa minn qabel iltaqa' l-ewwel darba mal-attur) jilgħab[53]. Din ix-xejra jidher li baqgħet għaddejja fiż-żmien rilevanti għall-finijiet ta' din il-kawża u sakemm l-imħarrek kien għadu jista' jimxi, u b'intensità u konsistenza[54]. Dawn iċ-ċirkostanzi jixhdu wkoll li, minbarra l-piż tad-djun li kien tgħabba fihom, l-imħarrek kien vittma faċli ta' min seta' jagħżel li jsellfu aktar flus;

Illi f'dan il-qafas ta' xhieda l-Qorti tgħaddi biex tqis il-**prova tad-dejn u l-prova tal-ħlas**. Kif ingħad, ma huwiex kontestat li kien sar self u li dan ma sarx f'okkażjoni waħda. Fi kwistjonijiet dwar djun u talbiet għall-ħlas lura tagħhom ingħad li, fejn issir talba għar-radd lura ta' flus dovuti fejn id-debitur ewlieni jkun miet, il-Qorti għandha timxi b'qies u b'ċirkospezzjoni fl-evalwazzjoni tal-provi[55]. Minbarra dan, jaqa' fuq il-parti kreditriċi li turi tajjeb biżżejjed li hemm dejn u x'inhu l-ammont tabilħaqq dovut lilha, u li tipprova wkoll li l-parti midjuna lejha baqghet inadempjenti fil-hlas. Hu biss meta l-parti attriċi twettaq u tissodisfa din il-prova illi mbaghad il-piż jinqaleb fuq il-parti mħarrka li tallega li tkun ħallset. Dan il-prinċipju jinbena fuq ir-regola li kulħadd għandu jipprova l-allegazzjonijiet tiegħu. Għalhekk, kif ingħad b'awtorità f'dan ir-rigward, "*fil-kaz ta' konflitt serju bejn il-kontendenti fuq il-provi nkombenti rispettivament lilhom, cioé, l-attur l-esigibilità u l-konvenut is-soluzzjoni tad-debitu, in-nuqqas tat-tieni ma tikkolmax il-lakuna probatizja ta' l-ewwel u jibqa' dejjem jimpera l-principju 'actore non probante reus absolvitur'*"[56];

Illi bħala prova tal-eżistenza tad-dejn, l-attur jistrieħ fuq iż-żewġ dikjarazzjonijiet miktuba li jidher li juru li l-imħarrek għandu jagħti, u kif ukoll fuq ix-xhieda mressqa minnu. Din il-Qorti dehrilha li kellha tiġbor fil-qosor l-imsemmija xhieda sewwasew minħabba l-fatt li l-imħarrek ma kienx f'qagħda li jressaq xhieda huwa personalment u minħabba li l-istess xhieda mressqa mill-

---

[51] Xhieda ta' Leo Vassallo Cesareo u Spettur Angelo Gafà f'paġġ. 146 – 7 u 183 – 4 tal-proċess

[52] Ara Dokti "AG1" u "AG2", f'paġġ. 152 – 7 tal-proċess

[53] Ara Dokti "AGB" u "AGC", f'paġġ. 199, 201, 206, 213, 222, 223, 224 u 239 u 246 sa 281 tal-proċess

[54] Ara Dok "AGC", f'paġ. 323 tal-proċess (fejn, fl-10 ta' Ottubru, 2008, l-imħarrek ġibed € 6,000 f'lejla waħda mill-kont tal-karta ta' kreditu tiegħu)

[55] App. Inf. PS **3.11.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Carmen Taliana vs Leonard Vassallo Cesareo***

[56] P.A. MCC **27.5.1970** fil-kawża fl-ismijiet ***Manuel Żerafa vs Nażżareno Muscat Scerri*** (mhix pubblikata)

attur mhux dejjem torbot jew taqbel. Fir-rigward taż-żewġ kitbiet, l-ebda waħda minnhom ma hija awtentikata minn avukat jew min-nutar pubbliku u l-imħarrek ma setax jiddikjara jekk il-firem fuqhom kinux tiegħu tassew[57], billi laħaq miet qabel seta' jilqa' n-notifika tal-atti tal-kawża. Il-Qorti tqis ukoll li, fil-każ tat-tieni kitba (dik ta' Lulju tal-2008), kien hemm il-firem ta' żewġ xhieda u wieħed minnhom, Richard Bugeja, tressaq jixhed fil-kawża imma, għal xi raġuni jew oħra, m'għamel l-ebda riferenza għall-istess kitba fl-affidavit tiegħu, u għalhekk ma tħarisx (meta dan kien possibbli) l-vot li titlob il-liġi proċedurali f'dan ir-rigward[58]. Ladarba l-attur jgħid li s-self tal-€41,000 ma kienx kopert bl-imsemmija kitba, ma ressaq l-ebda prova dwar meta sar tali self, minkejja li ż-żewġ persuni li qal li għaddewlu l-flus ressqu x-xhieda tagħhom bla ma taw l-iċken ħjiel ta' meta allegatament silfu l-flus. Għalhekk, ukoll kieku wieħed kellu joqgħod fuq is-siwi tat-tieni kitba, m'hemmx prova li din is-somma mhix inkluża fis-somma msemmija fiha. Fil-kuntratt tad-'*datio in solutum*', issemma li l-atturi silfu €31,305.61 lill-imħarrek (u l-imħarrka dehret ukoll fuq il-kuntratt) biex iħallas parti min-nefqiet għall-kura medika, u li l-imħarrkin kienu qed jagħtuhom garaxx b'*datio in solutum* ta' parti mid-dejn u li kien fadlilhom jagħtuhom bilanċ. L-attur isostni li dan il-kuntratt jirreferi għal dejn li ma għandu x'jaqsam xejn mas-somma msemmija fil-kitba ta' Lulju tal-2008. B'danakollu ma jispjegax kif sar dan id-dejn; jiċħad li sar għall-kura tal-marda tal-kanċer ta' Ronsisvalle; kif tiċħad l-imħarrka litisħaq li l-kura kollha li ngħata żewġha saret fi sptarijiet f'Malta u mingħajr ħlas. B'danakollu hekk hemm imniżżel fil-kuntratt. Il-Qorti tqis li, minbarra dik id-dikjarazzjoni fil-kuntratt, idarras ukoll il-fatt li, ladarba d-'*datio in solutum*' xorta ma qatax id-dejn imsemmi fil-kuntratt, fl-istess kuntratt id-dejn pretiż mill-atturi f'din il-kawża ma jissemma mkien, imqar biex l-atturi jiksbu titolu eżegwibbli bis-saħħa tal-istess att fuq dejn li suppost kien diġà qiegħed iħasseb lill-attur meta kien se jitħallas u meta l-qagħda fiżika tal-imħarrek kienet diġà magħrufa. B'żieda ma' dan, kemm l-imħarrka u kif ukoll l-attur innifsu xehdu li waqt il-kuntratt ma ssemma l-ebda dejn ieħor bejniethom. Mhux hekk biss, imma l-imħarrka baqgħet bl-impressjoni li b'dak il-kuntratt sar ftehim dwar id-dejn kollu li kellu żewġha sa dakinhar;

Illi fl-affidavit tiegħu, l-imħarrek xehed li kellu djun oħra qabel u li ħallashom kollha. Huwa minnu li l-prova tal-ħlas kienet taqa' fuqu, u l-imħarrka armla tiegħu ma ġiebet l-ebda xhieda ta' dan apparti l-affidavit innifsu. Fl-affidavit hemm ħjiel ċar li l-imħarrekk kien intlaqat minn marda terminali, u fil-fatt miet ftit iktar minn xahrejn wara. Il-persuna li tatu l-ġurament[59] fissret li kienet marret fid-dar tiegħu u ħalfu quddiemha u li, meta sabitu, kien f'siġġu tar-roti. Il-liġi tagħna, għalkemm hija wiesgħa tant li

[57] Ara art. 634(1) tal-Kap 12
[58] Art. 635(b) tal-Kap 12
[59] Xhieda ta' Joelene Paċe Ciscaldi f'paġġ. 643 – 4 tal-proċess

saħansitra tammetti dikjarazzjoni magħmula minn kwalunkwe persuna, titlob li jintwera li din tkun saret bil-ħsieb u f'ċirkostanzi tali li wieħed għandu jaħseb li min għamilha ma riedx ibiddel is-sewwa. L-affidavit tal-imħarrek huwa bla dubju ammissibbli, imma dan ma jfissirx li l-Qorti trid temmen bilfors kulma jingħad fih. Għalkemm il-liġi tagħna ma tgħid xejn fir-rigward, xhieda bħal din trid tittieħed b'ċirkospezzjoni kbira għaliex il-parti li kontriha saret l-istqarrija ma tistax tagħmel kontro-eżami. Xhieda bħal din trid tittieħed flimkien ma' xhieda oħra. B'danakollu dan l-affidavit huwa kredibbli għaliex ikkorroborat mix-xhieda tal-persuni li allegatament silfu l-flus wara l-iskrittura tad-19 ta' Lulju 2008; dawn xehdu li l-attur innifsu kien qalilhom li l-imħarrek kien ta' min jafdah billi dejjem ħallsu lura dak li kellu jagħtih;

Illi madankollu, ma hemmx dubju li, sa ma l-imħarrek laħaq għalaq għajnejh, ma kienx qata' s-somma kollha li l-attur kien qiegħed jippretendi mingħandu u l-ħruġ ta' sensiela ta' *cheques* mill-kont bankarju konġunt tal-imħarrkin (uħud minnhom bil-firma tagħhom it-tnejn) tixhed din il-ħaġa[60];

Illi, kif ingħad aktar qabel, minbarra l-kwestjoni tal-kontestazzjoni tad-dejn u tal-konsistenza tiegħu, tqajmet eċċezzjoni ta' xejra legali li taf tolqot is-siwi ta' dak kollu li wassal għal din il-kawża. Tqajmet **l-eċċezzjoni li s-self vantat mill-attur huwa milqut minn kawża illeċita**. Il-Kuraturi Deputati maħtura biex jidhru għall-wirt battal tal-imħarrek jgħidu li s-self li l-attur jgħid li għamel lill-imħarrek sar kollu bi ksur tal-liġi u għalhekk ma jiswiex. Fit-Tweġiba tagħhom jindikaw li jserrħu din l-eċċezzjoni fuq id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 3 tal-Kapitolu 376 tal-Liġijiet ta' Malta;

Illi bis-saħħa ta' dikjarazzjoni magħmula waqt is-smigħ tal-5 ta' Frar, 2014, il-partijiet qablu li l-attur mhuwiex persuna liċenzjata mill-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta biex jaġixxi bħala istituzzjoni finanzjarja;

Illi l-Artikolu 3(1) tal-Att dwar l-Istituzzjonijiet Finanzjarji fiż-żmien rilevanti għall-każ[61] kien jgħid hekk: "*Ebda kummerc ta' istituzzjoni finanzjarja ma' ghandu jsir f'Malta jew minn Malta hlief minn kumpannija li jkollha licenza moghtija taht dan l-Att mill-awtorità kompetenti*." Fiż-żmien rilevanti wkoll, il-ligi kienet tfisser "*istituzzjoni finanzjarja*" fl-Artikolu 2 tal-imsemmi Att b'dan il-mod: "*kull persuna li b'mod regolari jew abitwali tikseb holdings jew tidħol biex twettaq xi attività elenkata fl-Ewwel Skeda li tinsab ma' dan l-Att akkont u ghar-riskju tal-persuna li tkun qed twettaq dik l-attività*". L-ewwel attività li hemm imnizzla fl-Ewwel Skeda – u din l-Iskeda f'dan ir-

[60] Ara Dokti f'paġġ. 654 sa 667 tal-proċess (*animo ritirandi*)
[61] Billi d-dispożizzjoni nbidlet mill-ġdid bis-saħħa tal-art. 21 tal-Att XXVI tal-2019

rigward ma nbidlitx minn mindu ġiet fis-seħħ il-ligi fl-1994[62] – hija dik ta' "self", li fil-qafas tal-liġi nnifisha tista' tfisser biss self ta' flus;

Illi l-Qorti tagħraf li l-mutwu bħala kuntratt imħares mill-Kodiċi Ċivili[63] ma tħassarx bil-fatt li daħal fis-seħħ il-Kapitolu 376 tal-Liġijiet ta' Malta, u l-imsemmi Att bl-ebda mod ma jgħid li kull self ta' flus minn fuq l-idejn ikun għemil imsejjes fuq kawża illeċita jekk kemm-il darba ma jsirx minn istituzzjoni finanzjarja liċenzjata. Mhux kull self ta' ħaġa funġibbli fuq l-idejn jitlob li dan isir minn persuna li jkollha liċenza, u għalhekk mhux kull self ta' flus fuq l-idejn ikun ir-riżultat ta' kawża illeċita jekk kemm-il darba jsir minn xiħadd li m'għandux liċenza biex jislef[64]. Madankollu, sewwasew minħabba l-problemi li jistgħu jinħalqu minn attività persistenti ta' self bla rażan u taħt kundizzjonijiet ta' sfruttament bla skruplu kontra min ikollu jirrikorri għal ħaġa bħal din, il-leġislatur ħass il-ħtieġa li jirregola din l-għamla ta' kuntratti u jorbotha ma' qafas legali maħsub li jħares lil min jiġi fil-qagħda li jkollu jissellef;

Illi, min-naħa l-oħra, il-liġi tagħmilha ċara li biex jiġbed fuqu s-sanzjoni maħsuba mil-leġislatur, jeħtieġ li min jislef ikun jagħmel dan b'ċerta frekwenza jew regolarità[65] aktar milli jekk dak li jislef ikunx jagħmel dan bħala n-negozju jew attività kummerċjali tiegħu (ukoll jekk ma tkunx attività kummerċjali ewlenija tiegħu). Għalhekk, il-leġislatur ma riedx li jolqot lil min jislef il-flus lil ħaddieħor għax darba kultant tiġih l-okkażjoni li jagħmel hekk; il-leġislatur ried li, għall-kuntrarju, jolqot lil min jagħmel attività ta' self b'mod tali u ta' frekwenza li jingħaraf minn ħaddieħor bħala persuna mdaħħla f'din l-attività bi drawwa. Kemm hu hekk, huwa mħolli fil-ġudizzju tal-Qorti minn każ għal każ li tqis jekk l-għemil ta' self li tkun qiegħda tistħarreġ ikunx jew le l-frott ta' kummerċ ta' istituzzjoni finanzjarja. Hemm ċirkostanzi – bħal, per eżempju, meta n-negozju jsir bejn persuni minħabba ħbiberija jew qrubija – li jagħtu 'l wieħed x'jifhem li dak is-self ma jkunx wieħed li jaqa' taħt is-sanzjoni tal-Att, ukoll jekk jittenna aktar minn darba[66];

Illi madankollu, jekk kemm-il darba arranġament ta' self ikun jaqa' fil-parametri tal-Att, dak l-arranġament ma jkunx jiswa għal kollox u ma jnissel l-ebda rabtiet għaliex ikun sar taħt kawża illeċita jekk ma jkunx sar minn istituzzjoni finanzjarja – li tgħodd fiha wkoll persuna fiżika - liċenzjata[67];

[62] Il-bidliet li ddaħħlu bl-Atti II tal-2010, X tal-2011 u XXVI tal-2019, ma jolqtux din il-parti rilevanti għall-każ
[63] Ara art. 1842 *et seq* tal-Kap 16
[64] Ara P.A. AL **30.3.2012** fil-kawża fl-ismijiet ***Paul Gauċi et vs Dominic Farruġia et*** (*in parte* mhix appellata)
[65] App. Krim VDG **5.11.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Raymond Bajada***
[66] P.A. LSO **27.2.2014** fil-kawża fl-ismijiet ***George Żammit et vs Alfred Żammit et*** (mhix appellata)
[67] Ara Maġ (Għ) AE **3.3.2009** fil-kawża fl-ismijiet ***Ronald Azzopardi vs Francis Bonello et*** (konfermata mill-Qorti tal-Appell fit-**3.2.2012**)

Illi fil-każ li l-Qorti għandha quddiemha, jirriżulta mill-provi li l-attur silef lill-imħarrek għadd konsiderevoli ta' drabi, fuq bażi regolari, u fuq medda ta' erba' snin. Tant silfu drabi li qal li huwa impossibbli li jiftakar kemm-il darba silfu. Minkejja li l-attur jgħid li kien jislef lill-imħarrek għaliex kien jitħassru u jħenn għalih, il-Qorti ssib li s-self imtenni m'għamlux bi ħbiberija imma bħala negozju. Kien jew ma kienx iżommlu mgħax – u l-Qorti hawnhekk ukoll għandha aktar minn dubju fondat li ma huwiex minnu li ma ntalabx imgħax – intwera b'mod ċar li s-self ma sarx għalxejn u l-attur, fejn seta', tħallas sew. Il-kuntratt tat-trasferiment tar-remissa b'*datio in solutum* jitfa' dawl rilevanti fuq dan il-*modus operandi* tal-attur. Għalhekk is-self imtenni li sar mill-attur kien jaqa' fit-tifsira ta' attività mħarsa bid-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu 376 tal-Liġijiet ta' Malta u għalhekk ma jiswiex għaliex sar bi ksur ta' dawk id-dispożizzjonijiet;

Illi minħabba f'hekk, it-tieni talba attriċi ma tistax tintlaqa' għaliex kull ammont li seta' kien għadu ma ntraddx lura lill-atturi mhuwiex eżiġibbli għaliex huwa l-frott ta' negozju msejjes fuq kawża illeċita, u l-eċċezzjoni mqajma mill-imħarrkin f'dan ir-rigward hija mistħoqqa;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tastjeni milli tqis aktar l-**ewwel talba attriċi** fid-dawl tad-degriet li bih il-Qorti ħalliet lill-imħarrkin jikkontestaw il-kawża;

Tiċħad it-tieni talba attriċi billi l-flus li l-atturi qegħdin jitolbu l-ħlas tagħhom lura mingħand l-imħarrkin huma l-frott ta' negozju msejjes fuq kawża illeċita; u

Tordna li l-atturi jħallsu l-**ispejjeż tal-kawża.**

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef

20 ta' Frar, 2020

Marisa Bugeja
Deputat Registratur

20 ta' Frar, 2020